

(१५) माहितीचा अधिकार, महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क

- १) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या दुसऱ्या अनुसूचीमध्ये खालीलपैकी कोणत्या संस्थेचा उल्लेख नाही?
१) राष्ट्रीय सुरक्षा रक्षक
२) शासकीय रेल्वे पोलीस
३) सीमा रस्ते विकास मंडळ
४) विमान चालन संशोधन केंद्र
- 1) Which of the following organisation is not mentioned in the Second Schedule of the Right to Information Act, 2005 ?
1) National Security Guards
2) Government Railway Police
3) Border Road Development Board
4) Aviation Research Centre
- २) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ चे कोणते कलम अधिकाऱ्याला, प्रकट करण्याबाबत अपवाद केलेल्या माहितीपासून पुरविण्यात येवू शकेल अशी माहिती पृथक करण्याचा अधिकार देते.
१) कलम ९
२) कलम १०
३) कलम ११
४) कलम ८
- 2) Which Section of the Right to Information Act 2005, empowers the officer to segregate the information which can be furnished from such information which is exempted from disclosure ?
1) Section 9
2) Section 10
3) Section 11
4) Section 8
- ३) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम, २०१५ च्या कलम १० (२) मधील तरतुदीनुसार जर प्रथम अपील प्राधिकार्याने कोणत्याही पुरेशा किंवा वाजवी कारणाशिवाय अपीलावर निर्णय घेण्यात वारंवार कसूर केल्यास किंवा चूक करणाऱ्या पदनिर्देशित अधिकाऱ्याला वाचविण्याचा गैरवाजवी प्रयत्न केल्यास मुख्य आयुक्त किंवा आयुक्त प्रथम अपील प्राधिकार्यावर किमान किती शास्ती लादू शकेल ?
१) किमान पाचशे रुपये
२) किमान पाच हजार रुपये
३) किमान दोन हजार पाचशे रुपये
४) किमान एक हजार रुपये
- 3) As per the Provisions of Section 10(2) of the Maharashtra Right to Public Services Act, 2015, what is the minimum penalty that the Chief Commissioner or the Commissioner may impose on the first Appellate Authority if first Appellate Authority repeatedly failed to decide the appeal without any sufficient or reasonable cause or unduly tried to protect the erring designated officer?
1) Not less than five hundred rupees
2) Not less than five thousand rupees
3) Not less than two thousand five hundred rupees
4) Not less than one thousand rupees
- ४) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम २०१५ मधील तरतुदीनुसार जोड्या लावा :
कलम तरतूद
a) कलम ७ i) नियत कालमर्यादेत लोकसेवा देण्याची संस्कृती विकसित करणे.
b) कलम १० ii) महाराष्ट्र राज्य सेवा हक्क आयोग घटीत करणे.
c) कलम १३ iii) लोकसेवा देण्यासाठी माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर करणे.
d) कलम २० iv) शास्ती
- पर्यायी उत्तरे :
१) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(iv), (d)-(i)
२) (a)-(iii), (b)-(ii), (c)-(i), (d)-(iv)
३) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(i), (d)-(ii)
४) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(ii), (d)-(i)

- 4) Match the following as per the provisions under the Maharashtra Right to Public Services Act, 2015 :

Section	Provision
a) Section 7	i) ee gd ah culture to deliver Public Services within stipulated time Limit.
b) Section 10	ii) Constitution of Maharashtra State Right to Service Commission.
c) Section 13	iii) Use of Information technology for delivery of Public Services.
d) Section 20	iv) Penalty

Answer options :

- 1) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(iv), (d)-(i)   2) (a)-(iii), (b)-(ii), (c)-(i), (d)-(iv)
3) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(i), (d)-(ii)   4) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(ii), (d)-(i)

माहिती अधिकार कायदा

- १) २००५ च्या आरटीआय (माहितीच्या अधिकाराच्या) कायदानुसार, कलम ६ अन्वये, एखाद्या व्यक्तीच्या जीविताला किंवा स्वातंत्र्याला बाधा पोहोचविल्याविना, जनमाहिती अधिकाऱ्याने विनंती प्राप्त झाल्यानंतर किती दिवसांत विनंती केलेली माहिती पुरविणे आवश्यक आहे.
- १) ७ दिवस   २) १० दिवस   ३) ३० दिवस   ४) ६० दिवस
- 1) As per RTI act 2005, within how many days the Public information officer is required to dispose the requested information on receipt of a request under section 6 unless sought for concerns the life or liberty of a person?
- 1) 7 days   2) 10 days   3) 30 days   4) 60 days
- २) माहितीचा अधिकार कायदा, २००५ अंतर्गत पहिल्या अपिलावर निर्णय मिळाल्यानंतर किती दिवसांत दुसरे अपील दाखल केले जाऊ शकते ?
- १) दोन महिने   २) ३० दिवस   ३) ४५ दिवस   ४) ९० दिवस
- 2) Within how many days after receiving the decision on the first appeal under the Right to Information Act, 2005 can the second appeal be filed?
- 1) Two months   2) 30 days   3) 45 days   4) 90 days
- ३) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अधिनियमित झाल्यापासून किती दिवसांच्या आत सार्वजनिक प्राधिकरणांना आपली रचना, कार्ये व जबाबदाऱ्या यांचा तपशील प्रसिद्ध करणे गरजेचे होते ?
- १) ९० दिवसांच्या आत   २) १२० दिवसांच्या आत   ३) १८० दिवसांच्या आत   ४) ६० दिवसांच्या आत
- 3) Within how many days after the enactment of the Right to Information Act 2005, public authorities were required to publish details of their structure, functions and responsibilities?
- 1) Within 90 days   2) Within 120 days   3) Within 180 days   4) Within 60 days
- ४) खालील विधाने अवलोकन करा
- विधान I :** माहिती अधिकार कायदांतर्गत मुख्य माहिती आयुक्त हे त्यांच्या नियुक्तीच्या तारखेपासून पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी ते पद धारण करतात आणि पुनःनियुक्तीसाठी पात्र नसतात
- विधान II :** परंतु मुख्य माहिती आयुक्तांना वयाची ६७ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर सदर पदावर राहता येणार नाही.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) विधान I बरोबर, विधान II चूक   २) विधान I चूक; विधान II चूक
३) दोन्ही विधाने बरोबर   ४) दोन्ही विधाने चूक

4) Observe the following statements

Statement B : Under the RTI Act the Chief Information Commissioner holds office for a period of five years from the date of his appointment and is not eligible for re-appointment.

Statement : But the Chief Information Commissioner cannot hold the said post after attaining the age of 67 years.

Answer options :

- 1) Statement I is correct, statement II is false
- 2) statement I is false; The statement II is completely wrong
- 3) Both statements are correct
- 4) Both statements are false

५) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ते ओळखा.

- a) या अधिनियमान्वये सद्भावनेने केलेल्या कोणत्याही गोष्टीबाबत दावा दाखल करता येत नाही.
- b) या अधिनियमान्वये दिलेल्या आदेशाविरुद्ध या अधिनियमान्वये दाखल केलेल्या अपिलाखेरीज इतर न्यायालयात दाद मागता येत नाही
- c) गुप्त वार्ता व सुरक्षा विभागातील भ्रष्टाचाराबाबतची माहिती गोपनीय म्हणून नाकारता येत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त विधान (a) बरोबर आहे
- २) विधान (a) व (b) बरोबर आहे व विधान (c) चूक आहे.
- ३) फक्त विधान (c) बरोबर आहे.
- ४) विधान (a),(b) आणि (c) बरोबर आहेत

5) Identify which of the following statements is correct regarding Right to Information Act 2005.

- a) No action can be filed under this Act in respect of anything done in good faith.
- b) An order passed under this Act cannot be appealed to any court other than an appeal filed under this Act.
- c) Information about corruption in secret intelligence and security departments cannot be denied as confidential.

Answer options :

- 1) Only statement (a) is correct
- 2) Statement (a) and (b) are correct and statement (c) is false.
- 3) Only statement (c) is correct.
- 4) Statements (a), (b) and (c) are correct

६) माहिती अधिकाराच्या कायदांतर्गत खालीलपैकी कोणते कलम 'निरीक्षण आणि अहवाल' तयार करण्याशी संबंधित आहे ?

- १) कलम २५
- २) कलम २०
- ३) कलम १०
- ४) कलम १५

6) Which of the following clauses under the RTI Act deals with 'monitoring and preparation of reports' ?

- 1) Article 25
- 2) Article 20
- 3) Article 10
- 4) Article 15

७) खालील विधाने विचारात घ्या.

विधान (a) : मुख्य माहिती आयुक्त वयाची ६५ वर्षे पूर्ण होण्यापूर्वी त्यांचा ५ वर्षांचा कार्यकाळ पूर्ण करतात, त्यांना मुदतवाढ दिली जाऊ शकते.

विधान (b) : मुख्य माहिती आयुक्त ५ वर्षांच्या कालावधीसाठी नियुक्त असतात आणि ते पुनर्नियुक्तीसाठी पात्र नसतील. योग्य पर्याय निवडा.

- १) विधान (a) बरोबर आहे, (b) चूक
- २) विधान (b) बरोबर आहे, (a) चूक
- ३) दोन विधाने बरोबर आहेत
- ४) दोन्ही विधाने चूक आहेत

7) Consider the following statements.

Statement (a): The Chief Information Commissioner completes his tenure of 5 years before attaining the age of 65 years, may be extended.

Statement (b): The Chief Information Commissioner is appointed for a period of 5 years and shall not be eligible for re-appointment.

Choose the correct option.

- 1) Statement (a) is correct, (b) is false   2) Statement (b) is correct, (a) is false
3) Two statements are correct   4) Both statements are false

८) मुख्य माहिती आयुक्तांची नियुक्ती - राष्ट्रपती, पुढील व्यक्तींची मिळून बनलेल्या समितीच्या शिफारशीनुसार करील-
अ) प्रधानमंत्री, जी या समितीची अध्यक्षपदीय व्यक्ति असेल.

ब) लोकसभेतील विरोधी पक्ष नेता

क) प्रधानमंत्री यांनी नामनिर्देशित करावयाचा एक कॅबिनेट मंत्री.

ड) राज्य सभेचे सभापती

योग्य पर्याय निवडा -

- १) पर्याय अ, ब आणि क योग्य आहेत.   २) पर्याय ब, क आणि ड योग्य आहेत
३) सर्व पर्याय योग्य आहेत   ४) वरीलपैकी एक ही नाही

8) Appointment of Chief Information Commissioner - The President shall, on the recommendation of a committee consisting of—

A) The Prime Minister, who will be the Chairman of this committee.

B) Leader of Opposition in Lok Sabha

C) One Cabinet Minister to be nominated by the Prime Minister.

D) Speaker of Rajya Sabha

Select the correct option -

- 1) Options A, B and C are correct.   2) Options B, C and D are correct
3) All the options are correct   4) None of the above

९) प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरण, माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५, अधिनियमित झाल्या पासून ..... दिवसांच्या आत सर्व माहिती प्रसिद्ध करील आणि त्यानंतर दरवर्षी ती प्रकाशने अद्ययावत करील.

पर्यायी उत्तरे :

- १) १२०   २) १००   ३) ५०   ४) ४०

9) Every public authority shall, from the enactment of the Right to Information Act, 2005, publish all information within ..... days and update such publications annually thereafter.

Answer options :

- 1) 120   2) 100   3) 50   4) 40

१०) मुख्य माहिती आयुक्त, ज्या दिनांकास आपले पद धारण करित त्या दिनांकापासून पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी ते पद धारणी करील आणि तो पुनर्नियुक्तीस पात्र असणार नाही. हे विधान -

- १) अंशतः बरोबर आहे   २) बरोबर आहे   ३) चूक आहे   ४) अंशतः चूक आहे

10) The Chief Information Commissioner shall hold office for a period of five years from the date on which he assumes office and shall not be eligible for re-appointment. This statement -

- 1) Partially correct   2) Correct   3) False   4) Partially false

११) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ कलम २ (ज) या आधिनियमात, संदर्भानुसार अन्य अर्थ अपेक्षित नसेल तर, "सार्वजनिक प्राधिकरण" याचा अर्थ -

अ) संविधानाद्वारे द्वारे किंवा तदन्वये

ब) संसदेने तयार केलेल्या कोणत्याही अन्य कायद्याद्वारे

क) समुचित शासनाने काढलेल्या अधिसूचनेद्वारे किंवा आदेशाद्वारे स्थापन करण्यात आलेला किंवा घटीत करण्यात आलेले कोणतेही प्राधिकरण

योग्य पर्याय निवडा

१) पर्याय अ, ब आणि क योग्य आहेत

२) पर्याय ब, क आणि ड योग्य आहेत

३) पर्याय अ, क आणि ड योग्य आहेत.

४) सर्व पर्याय योग्य आहेत

11) Right to Information Act 2005 Section 2 (h) of this Act, unless the context otherwise requires, "public authority" means -

A) By or under the Constitution

B) by any other law made by Parliament

C) any authority established or reduced by notification or order made by the appropriate Government;

Choose the correct option

1) Options A, B and C are correct

2) Options B, C and D are correct

3) Options A, C and D are correct.

4) All the options are correct

१२) माहिती अधिकार अधिनियम २००५ मधील तरतुदीनुसार जोड्या लावा :

कलम

तरतूद

a) कलम ४

i) विवक्षित प्रकरणांत माहिती देण्यास नकार देण्याची कारणे.

b) कलम ७

ii) राज्य माहिती आयोग घटित करणे.

c) कलम ९

iii) सार्वजनिक प्राधिकरणांवरील आबंधने

d) कलम १५

iv) विनंतीचा अर्ज निकालात काढणे.

पर्यायी उत्तरे :

१) (a)-(iv), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(ii)

२) (a)-(iv), (b)-(i), (c)-(ii), (d)-(iii)

३) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(i), (d)-(ii)

४) (a)-(iii), (b)-(i), (c)-(iv), (d)-(ii)

12) Match the following as per the provisions of the Right to Information Act, 2005.

Section Provision

a) Section 4

i) Grounds for rejection to access Information in certain cases.

b) Section 7

ii) Constitution of State Information Commission

c) Section 9

iii) Obligations of public authorities

d) Section 15

iv) Disposal of request

Answer options :

1) (a)-(iv), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(ii)

2) (a)-(iv), (b)-(i), (c)-(ii), (d)-(iii)

3) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(i), (d)-(ii)

4) (a)-(iii), (b)-(i), (c)-(iv), (d)-(ii)

१३) खालील विधाने विचारात घ्या :

विधान (I) : माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ देशातील सर्व लोकांना माहितीचा अधिकार प्रदान करतो.

विधान (II) : माहितीच्या अधिकारात काम, कागदपत्रे, नोंदी तपासण्याचा अधिकार समाविष्ट आहे.

योग्य पर्याय निवडा :

१) विधान (I) बरोबर आहे, (II) चूक

२) विधान (II) बरोबर आहे, (I) चूक

३) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.

४) दोन्ही विधाने चूक आहेत.

13) Consider the following statements :

Statement (I) : The RTI Act, 2005, extends the right to information to all people of the country.

Statement (II) : The right to information includes the right to inspection of work, documents, records.

Choose the correct option :

1) Statement (I) is correct, (II) incorrect

2) Statement (II) is correct, (I) incorrect

3) Both the Statements are correct

4) Both the Statements are incorrect

उत्तरे

(१५) माहितीचा अधिकार, महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क

१-२

२-२

३-१

४-४

माहिती अधिकार कायदा

१-३

२-४

३-२

४-१

५-२

६-१

७-२

८-१

९-१

१०-२

११-४

१२-३

१३-२

STUDY
CIRCLE